

Reactie Holland Solar, NedZero en Energie Samen consultatie invoedingstarief

Definitieve versie

Samenvatting

Holland Solar, NedZero en Energie Samen maken zich grote zorgen over een mogelijke invoering van een invoedingstarief.

De nadelen van het invoedingstarief wegen zwaarder dan de mogelijke voordelen. Het tarief heeft een aanzienlijke negatieve impact op de businesscase van zowel bestaande als nieuwe zonne- en windprojecten, waardoor het behalen van klimaatdoelen wordt bemoeilijkt en risico's ontstaan voor de leveringszekerheid en geopolitieke afhankelijkheid. Daarnaast leidt het invoedingstarief tot een duurder energiesysteem, met hogere kosten voor industrie en consumenten. Bovendien kan de invoering van een invoedingstarief het langjarige beleid voor wind op zee, dat door meerdere kabinetten is ontwikkeld, doorkruisen.

De beoogde voordelen blijven bovendien onzeker of beperkt. Het is de vraag of het invoedingstarief daadwerkelijk kostenreflectiever is, terwijl afnemers er in ieder geval niet van profiteren en waarschijnlijk juist hogere energiekosten zullen ervaren. Ook is onduidelijk of en in welke mate het invoedingstarief bijdraagt aan een efficiënter gebruik van de elektriciteitsnetten. Gezien de ontwikkelingen in Nederland in de afgelopen jaren is de verwachting dat het invoedingstarief hiervoor geen aanvullende prikkel meer biedt.

Wij roepen de ACM daarom op:

- **Voer geen invoedingstarief in:** de beoogde voordelen hiervan zijn klein en onzeker en wegen niet op tegen de grote maatschappelijke nadelen.
- **Geef snel duidelijkheid over het invoedingstarief op de langere termijn:** de onzekerheid over een invoedingstarief is een groot risico voor wind- en zonprojecten en belemmert investeringen.
- **Maak het beoordelingskader om tot een besluit over het invoedingstarief te komen transparant en compleet:** neem ook marktverstoring, systeemefficiëntie en andere belangrijke effecten mee.

Inhoudsopgave

Samenvatting	1
Inhoudsopgave	2
Beoordelingskader ACM	3
Afweging voor- en nadelen invoedingstarief	6
Negatieve effecten van het invoedingstarief	6
Beoogde doelen van de ACM van het invoedingstarief	8
Beantwoording consultatievragen	11
Kostencategorieën.....	11
Tariefdragers en tariefdifferentiatie.....	13
Kostenverdeling tussen invoeders en afnemers	16
Cascadering	18
Uitzonderingen	20
Implementatie	22
Bijlage A – Reflectie op aannames CE Delft studie scenario 4	25

Beoordelingskader ACM

Het beoordelingskader van de ACM moet transparant en compleet zijn, en gebruikt worden door de ACM om af te wegen óf het invoedingstarief wenselijk is om in te voeren. Logischerwijs vindt deze afweging zorgvuldig plaats en voorafgaand aan de afweging om tot een ontwerp codewijzigingsbesluit over te gaan.

In de consultatie vormgeving invoedingstarief wordt op pagina 7 (punt 19 en 20) aandacht besteed aan de bredere effecten en de beoordeling hiervan¹. Wij vinden het positief dat er gekeken wordt naar de mogelijke effecten van een invoedingstarief en dat dit wordt meegenomen in de afweging.

Wel hebben we hier enkele opmerkingen bij:

1. Wij zouden graag **vanuit het stakeholderveld meedenken over het beoordelingskader**. De ACM geeft aan te willen kijken naar kostenreflectiviteit, efficiënt netgebruik en buitenlandse gebruikers laten meebetalen, en dit afwegen tegen de (negatieve) effecten van het invoedingstarief. Wij willen hierin de volgende effecten expliciet meegeven om mee te nemen in het beoordelingskader:
 - a. **Marktverstoring:** Dit wordt als belangrijk punt genoemd door ACER waartegen moet worden afgewogen of er een invoedingstarief komt in het land². Ook staat dit in de Verordening 838/2010³.
 - b. **Systeemefficiëntie:** Wij zijn van mening dat de ACM totale systeem-efficiëntie na zou moeten streven i.p.v. systeem-efficiëntie op netniveau, zoals de doelstelling nu omschreven is. Met totale systeem-efficiëntie zouden daadwerkelijke energiekosten (nettarieven + e-prijs commodity + energiebelasting) verminderd worden voor afnemers (eindgebruikers van

¹ Hier staat o.a.: “De mogelijke effecten van een invoedingstarief zijn relevant voor de uiteindelijke besluitvorming van de ACM. De mogelijke effecten vormen, samen met de eerdergenoemde uitgangspunten van kostenreflectiviteit en het stimuleren van een efficiënte benutting van de elektriciteitsnetten, het beoordelingskader voor de ACM. Zodra de ACM de vorm bepaald heeft voor een invoedingstarief, moet zij de eventuele effecten hiervan toetsen aan het beoordelingskader met aandacht voor evenredigheid en proportionaliteit van de effecten. De uitkomsten van de toets zal zij opnemen in het ontwerp codewijzigingsbesluit.

² <https://www.acer.europa.eu/sites/default/files/documents/Publications/2025-ACER-Electricity-Network-Tariff-Practices.pdf>: punt 87 “The advantages and disadvantages of applying injection charges should be (re)assessed and the decision on whether applying them or not should be duly justified by relevant studies focusing on efficiency gains and potential distortions to the internal market.”

³ De preambule van Verordening 838/2010 stelt de Commissie dat ‘de interne markt mag niet worden ondermijnd doordat voor producenten van elektriciteit verschillende tarieven gelden voor de toegang tot het transmissienet. Om die reden moeten de gemiddelde tarieven voor toegang tot het netwerk in de lidstaten binnen een marge worden gehouden die mede waarborgt dat de voordelen van harmonisatie worden verwezenlijkt’

energie). Het is ongewenst als een andere verdeling van netkosten leidt tot een in cumulatief gelijkblijvende dan wel hogere energierekening voor afnemers, wat tot op heden uit alle studies blijkt. De ACM zou hiervoor de definitie van systeem-efficiëntie moeten aanpassen en borgen dat bredere systeemeffecten goed worden meegenomen in het beoordelingskader.

- c. **Effect op het halen van klimaatdoelen:** Het effect op het halen van de klimaatdoelen is ook belangrijk ter overweging. Hoewel het behalen van klimaatdoelen niet tot de verantwoordelijkheden van de ACM behoort, is het wel degelijk van belang de effecten van keuzes op de klimaatdoelstellingen mee te wegen. Met name wanneer de effecten op de lange termijn doorwerken. Denk hierbij bijvoorbeeld aan wind op zee dat als hoeksteen van de toekomstige duurzame energievoorziening moet functioneren en bij moet dragen aan de strategische onafhankelijkheid van Nederland. De ACM erkent ook het belang van het versnellen van de energietransitie en wil hier vanuit haar rol aan bijdragen⁴. Het past daarom in de rol en visie van de ACM om het effect van een invoedingstarief op de klimaatdoelen en de snelheid van de energietransitie mee te nemen.
- d. **Effect op leveringszekerheid:** Linkend aan het hierboven genoemde punt van marktverstoring zou de ACM moeten meewegen wat het invoedingstarief betekent voor de leveringszekerheid van elektriciteit in Nederland.
- e. **Implementatiecapaciteit netbeheerders:** De netbeheerders moeten veel maatregelen implementeren. Er is momenteel al veel kritiek dat het te langzaam gaat, ook volgens de ACM⁵. Het is daarom van groot belang mee te wegen hoeveel implementatiecapaciteit het invoedingstarief van netbeheerders zou vragen en of dit nu prioriteit moet krijgen (ten koste van andere maatregelen die meer bijdragen aan netefficiëntie).
- f. **De toegevoegde waarde van het invoedingstarief in relatie met bestaande instrumenten of die nog in ontwikkeling zijn:** Holland Solar, NedZero en Energie Samen vinden efficiënt netgebruik ook belangrijk, maar we vinden het belangrijk dat er goed wordt gekeken naar instrumenten die al bestaan of in ontwikkeling zijn, die dit doel nastreven. Bijvoorbeeld de vrijstelling van energiebelasting bij eigen verbruik achter de meter, uitbreiding cable pooling met afname en opslag, tijdsdifferentiatie nettarieven bij afnemers en het bevorderen van lokale invoeding die

⁴ <https://www.acm.nl/system/files/documents/focus-op-energie.pdf>, pagina 1

⁵ <https://www.acm.nl/nl/publicaties/acm-netbeheerders-moeten-meer-prioriteit-geven-aan-maatregelen-die-slimmer-netgebruik-mogelijk-maken>

afnamecongestie kan verhelpen.⁶ Het invoedingstarief moet worden getoetst op de toegevoegde waarde wat het kan bieden.

2. Vanuit openbaar bestuur en transparantie achten wij het wenselijk dat in elk geval **wordt aangegeven hoe het beoordelingskader er precies uit ziet en hoe de afweging gemaakt wordt.**
3. Wij zouden graag de beoordeling **al zien en hier inspraak op willen hebben, voordat er een ontwerp-codebesluit gepubliceerd wordt.** Het beoordelingskader gaat vooral ook om een afweging of het invoedingstarief überhaupt wenselijk is. Uit de afweging kan ook komen dat de eventuele voordelen van het invoedingstarief niet opwegen tegen de nadelen van het invoedingstarief, en dan hoeft er geen ontwerp-codebesluit gemaakt te worden.

⁶ <https://www.nvde.nl/lokale-energie-geeft-bedrijven-weer-ruimte-ook-bij-vol-stroomnet/>

Afweging voor- en nadelen invoedingstarief

Wij beargumenteren dat de voordelen die de ACM met het invoedingstarief beoogt niet opwegen tegen de negatieve effecten van het invoedingstarief in Nederland.

In dit hoofdstuk lichten wij toe wat de negatieve effecten van het invoedingstarief zijn. Vervolgens reflecteren we ook op de doelen van de ACM van het invoedingstarief. Wij concluderen hieruit dat het niet wenselijk is om in Nederland een invoedingstarief in te voeren, omdat de nadelen veel groter zijn dan de voordelen.

Negatieve effecten van het invoedingstarief

Impact op de business case van zonne- en windenergie

Bestaande wind- en zonprojecten staan momenteel zwaar onder druk door onder andere negatieve elektriciteitsprijzen⁷ en kunnen daardoor geen enkele kostenverhogende maatregel dragen. Verschillende projecten staan al onder water. Ook energiecoöperaties staan nu al sterk onder druk door toenemende kosten en onzekere marktprijzen. De invoering van een invoedingstarief zou deze druk verder vergroten en kan voor veel coöperaties met uitsluitend zonne-opwek het faillissement betekenen.

Bij de finale investeringsbeslissing van zon- en windprojecten is er geen rekening gehouden met een invoedingstarief. Je kunt niet tijdens het spel de spelregels veranderen. Dit ondermijnt het vertrouwen in de overheid en de toezichthouder en heeft een dramatisch effect op het investeringsklimaat van Nederland. Het is daarnaast nog allerminst zeker of er compensatie zal komen vanuit het Rijk via de SDE(+++) subsidie, waarbij bij de vaststelling ervan evenmin rekening is gehouden met een mogelijk invoedingstarief. Daarnaast zijn er ook ongesubsidieerde projecten (onshore én offshore) waar deze kosten niet vergoed kunnen worden. We zien nu al dat nieuwe wind- en zonprojecten steeds risicovoller worden bevonden door de banken, waardoor de financieringskosten toenemen en er meer eigen kapitaal nodig is om nieuwe projecten van de grond te krijgen. Er is ook een gebrek aan eigen kapitaal, omdat het door alle onzekerheid door het invoedingstarief niet mogelijk is om bestaande projecten te verkopen. Kopende partijen zitten in de wachtstand totdat er meer duidelijkheid is. Ook komen nieuw te realiseren projecten niet tot *financial close*, met als gevolg vertragingen en oplopende kosten door langere doorlooptijden van projecten.

Mocht het Rijk overgaan tot een compensatieregeling om de uitrol van zon en wind te waarborgen, bijvoorbeeld via de SDE++ of de Contract for Difference (CfD), dan zal er

⁷ <https://hollandsolar.nl/uploads/rapport-kpmg-buca-zon,-wind,-bess-definitief-compressed.pdf>

extra belastinggeld besteed moeten worden om de projecten financieerbaar te maken. Deze compensatieregeling of doorberekeningsmechanisme zal ongetwijfeld nodig zijn om projecten financieerbaar te houden en om de klimaatdoelstellingen te halen. De ACM moet hier rekening mee houden. Het is de facto een vorm van inefficiënt geld rondpompen en zal niet leiden tot een kostendaling. De kosten zullen simpelweg ergens anders worden gelegd.

Impact op klimaatdoelen en geopolitieke afhankelijkheid

Juist in deze tijd, waar de klimaatdoelstellingen onder druk staan en er veel behoefte is om geopolitiek onafhankelijk te worden op het gebied van energie, is het voor de maatschappij zeer ongewenst om de uitrol van duurzame opwek te vertragen. Ook zal de stagnatie van de uitrol van hernieuwbare energie leiden tot hogere elektriciteitsprijzen, omdat we langer afhankelijk zullen blijven van de import van duur LNG-gas en dit terwijl zon en wind een van de goedkoopste vormen van elektriciteitsopwekking zijn⁸.

Marktverstoring

Wij roepen de ACM op om niet een invoedingstarief in te voeren zonder kritisch te kijken naar andere landen. De insteek moet zijn om de tarievenstructuur gelijk te trekken in Europa, zodat niet elk land aparte regels en tarieven hanteert (wat nu wel het geval is). Het risico op oneerlijke concurrentie en meer import van (dure) energie zijn het gevolg als landen zelf hier het voortouw in nemen.

Het voorkomen van marktverstoringen wordt ook (naast 'efficiency gains') als een van de twee punten genoemd door ACER waartegen moet worden afgewogen of er een invoedingstarief komt in het land⁹. Uit verschillende rapporten¹⁰ blijkt dat er door het invoedingstarief grote marktverstoringen zullen ontstaan. Bij de beantwoording van de consultatievragen zullen we ons richten op het zoveel mogelijk beperken van marktverstoringen. Wij verwachten echter wel dat marktverstoringen in belangrijke mate niet voorkomen kunnen worden wanneer een invoedingstarief wordt ingevoerd.

⁸ Zie de rapporten SiRM – De afnemer betaalt (2025) en Aurora Energy Research – Feed-in Grid Charge (update 2025): <https://www.energie-nederland.nl/energie-nederland-tegenstander-invoedingstarief-elektriciteit/>

⁹ <https://www.acer.europa.eu/sites/default/files/documents/Publications/2025-ACER-Electricity-Network-Tariff-Practices.pdf>: punt 87 "The advantages and disadvantages of applying injection charges should be (re)assessed and the decision on whether applying them or not should be duly justified by relevant studies focusing on efficiency gains and potential distortions to the internal market."

¹⁰ Zie de rapporten SiRM – De afnemer betaalt (2025) en Aurora Energy Research – Feed-in Grid Charge (update 2025): <https://www.energie-nederland.nl/energie-nederland-tegenstander-invoedingstarief-elektriciteit/>

Implementatiecapaciteit bij de netbeheerders

Het invoedingstarief is geen doel op zichzelf, het is een middel om iets te bewerkstelligen, bijvoorbeeld efficiënt netgebruik. De netbeheerders hebben op dit moment de belangrijke en grote taak om alle nieuwe codewijzigingen te implementeren, waaronder nieuwe contractvormen en tariefwijzigingen voor afnemers (bijvoorbeeld bij kleinverbruikers). Daarnaast is er veel personeel, capaciteit en materiaal nodig voor alle netuitbreidingswerkzaamheden. Holland Solar, NedZero en Energie Samen uiten hun zorgen over de implementatieslagkracht van netbeheerders. Daarom roepen wij de ACM op om kritisch te beoordelen welke toegevoegde waarde het voorgestelde invoedingstarief kan bieden bij het behalen van de door de ACM gestelde doelstellingen. Wij benadrukken dat deze beoordeling moet worden afgezet tegen andere implementatietrajecten die momenteel lopen met hetzelfde doel. De ACM is hier zelf ook kritisch op.¹¹

Leveringszekerheid

De betrouwbaarheid van het energiesysteem is ook belangrijk om mee te wegen. Het CE Delft rapport laat duidelijk zien dat nieuwe investeringen in (met name duurzame) productie afgeremd zullen worden bij invoering van een invoedingstarief, en dat het leveringszekerheid vraagstuk verdere verdieping nodig heeft. Uit onderzoek van Tennet afgelopen zomer blijkt dat de leveringszekerheid inderdaad verder onder druk komt te staan wanneer het invoedingstarief wordt ingevoerd.

Beoogde doelen van de ACM van het invoedingstarief

In dit stuk reflecteren we op de doelen van de ACM van het invoedingstarief.

Kostenreflectiviteit

Kostenreflectiviteit is een van de drie doelen die de ACM nastreeft. ACER zegt hierover¹²: *“...ensuring a fair and efficient allocation of costs among network users (i.e. cost reflectivity) is best to keep overall system costs down.”* Hieruit kun je opmaken dat kostenreflectiviteit geen einddoel is, maar een middel om tot een efficiënt systeem te komen. Je kunt dit daarom besluiten om dit buiten het beoordelingskader te laten.

Als je kostenreflectiviteit toch meeneemt is het belangrijk om te overwegen dat zowel het elektriciteitsnet als de productiefaciliteiten ten dienste van de afnemers staan. Producenten en afnemers zijn dus geen gelijkwaardige netgebruikers. Dat blijkt ook uit

¹¹ <https://nos.nl/artikel/2592099-netbeheerders-komen-afspraken-niet-na-en-nemen-kritiek-zeer-serieus>

¹² <https://www.acer.europa.eu/sites/default/files/documents/Publications/2025-ACER-Electricity-Network-Tariff-Practices.pdf>

het feit dat er überhaupt sprake is van een EU-grens die duidelijk onderscheid maakt tussen producent en afnemer, én de grote hoeveelheid landen die net als Nederland geen transporttarieven alloceren aan producenten, of een relatief klein deel door producenten laten betalen.

Ook zie je in de consultatie dat er veel arbitraire keuzes gemaakt moeten worden, omdat een systeem wat de kosten die netbeheerders maken ten behoeve van invoeders geheel bij die betreffende invoeders te leggen praktisch niet haalbaar is of vanwege marktverstoring absoluut niet wenselijk is.

Een doel van kostenreflectiviteit kan ook zijn om de kosten voor afnemers te laten dalen. Echter, de verwachting is dat door de invoering van een invoedingstarief de totale energiekosten voor afnemers stijgen of op z'n best gelijk blijven:

- SiRM, sept 2025, *de afnemer betaalt*: “Op basis van de huidige inzichten en voorgenomen vormgeving verwachten we dat een unilateraal, uniform invoedingstarief per saldo kostenverhogend werkt, voor zowel invoeders als afnemers”
- Aurora, sept 2025, *feed-in grid charge – policy assessment update*: “our study indicates that these charges have the opposite effect, including significantly increasing costs for end consumers, impacting renewable investment, and security of supply.” “Higher electricity prices outweigh the reduced grid fees for offtakers on the medium to long term”.
- CE Delft, aug 2024, *analyse en doorrekening van invoedingstarief*: alleen in het vierde scenario gaan de kosten voor afnemers omlaag, in de andere scenario's blijven de kosten gelijk of gaan ze zelfs omhoog. We hebben eerder al aangegeven waarom wij de aannames achter het vierde scenario niet waarschijnlijk achten (zie bijlage A).

Efficiëntere benutting van het elektriciteitsnet

Een efficiëntere benutting van de elektriciteitsnetten is een van de drie doelen die de ACM nastreeft met de invoering van het invoedingstarief, en ook een van de twee punten die door ACER genoemd wordt op basis waarvan een afweging gemaakt moet worden.

Om efficiënt netgebruik te stimuleren, zou men idealiter tarieven differentiëren op basis van tijd en locatie, afhankelijk van de lokale mix van invoeding en afname. Dit is echter zeer complex, onvoorspelbaar en brengt veel onzekerheid met zich mee. Een generiek tijdsgeïndifferentieerd tarief voor heel Nederland is eenvoudiger, maar leidt tot ongerichte prikkels en ongewenste scenario's, zoals het onnodig beprijzen van lokale invoeders in gebieden met veel afname.

Wij willen hier benadrukken dat het gaat om de additionele efficiëntie die het invoedingstarief zou veroorzaken, rekening houdend met bestaande ontwikkelingen die bijdragen aan efficiënter netgebruik. Zo is de aanbodzijde, mede door de grote toename van het aantal negatieve prijsuren van elektriciteitsprijzen, al hard op weg om meer flexibiliteit in het systeem te krijgen, door middel van slim aansturen (curtailment) en het verschuiven van de piek door middel van een batterij. Daarnaast is er sprake van verplichte deelname van congestiemanagement voor grote vermogens.¹³ Het moet dus inzichtelijk worden gemaakt op welke wijze de ACM efficiënte benutting van het net beoordeeld en weegt. Deze additionele efficiëntie moet gekwantificeerd kunnen worden en moet in zijn totaliteit afgewogen worden tegen de totale systeemkosten.

Buitenland laten meebetalen aan het elektriciteitsnet

Een ander doel wat de ACM nastreeft met het invoedingstarief is het buitenland te laten meebetalen aan het elektriciteitsnet. Het is echter de vraag of dit doel via een invoedingstarief nagestreefd kan en mag worden. In Verordening 838/2010 (deel A, 2.1) staat immers: *‘each regulatory authority shall ensure that transmission system operators in its area of competence participates in the ITC mechanism and that no additional charges for hosting cross-border flows of electricity are included in charges applied by transmission system operators for access to networks’*.

De invoering van een invoedingstarief is daarnaast een uiterst indirecte manier om dit te bereiken (ten koste van totale systeemkosten en transparantie), terwijl er al een mechanisme bestaat (Inter-TSO Compensation/ ITC) wat met internationale overeenstemming uitgebreid zou kunnen worden voor grotere doelmatigheid. Hoewel dit een van de hoofddoelstellingen is van ACM, is niet gekwantificeerd wat de verwachte mate van kostenallocatie aan het buitenland zou zijn in de verschillende scenario's, noch wat als een wenselijk niveau beschouwd wordt. Daarom blijft dit een theoretische exercitie en moet hier een duidelijke onderbouwing bij komen. Ten slotte zal een invoedingstarief de concurrentiepositie van in Nederland gesitueerde producenten verslechteren, ten gunste van producenten in het buitenland. Nederland zal hierdoor minder energie zelf produceren en meer moeten importeren, wat leidt tot hogere kosten en heeft een invoedingstarief dus een contraproductieve werking t.o.v. de doelstelling.

¹³ <https://www.netbeheernederland.nl/artikelen/nieuws/netbeheerders-mogen-verplicht-congestiemanagement-toepassen>

Beantwoording consultatievragen

In de consultatie vormgeving invoedingstarief heeft de ACM 17 vragen gesteld. In dit deel geven we antwoord op deze vragen.

Kostencategorieën

Vraag 1. Kunt u zich vinden in bovenstaande onderverdeling van kostencategorieën met als doel het vormgeven van een invoedingstarief? Ziet u nog andere opties?

Ervan uitgaande dat voor infrastructuur en congestiemanagement de EU-grens van 0,50euro/ MWh wordt aangehouden is deze indeling prima.

Anders zouden wij nog onderscheid maken tussen infrastructuur en congestiemanagement. Waar congestiemanagement ook voor invoeding gedaan wordt, is dit bij de aanleg van infrastructuur minder het geval. Netbeheerders leggen hier in onze ervaring vooral uit op de verwachte afnamepieken. Het kan daarom logisch zijn om hier onderscheid in te maken. Dit is minder relevant als de EU-grens op dit deel wordt aangehouden.

Daarnaast is het voor netverliezen interessant om te zien hoeveel van de netverliezen op de verschillende netvlakken plaatsvindt. Wij denken dat een substantieel deel van de netverliezen op laagspanningsniveau veroorzaakt worden (wat relevant kan zijn bij de verdeling van de kosten).

Vraag 2. De ACM stelt dat de kosten die invoeders veroorzaken voor infrastructuur en congestiemanagement voornamelijk samenhangen met de (piek)netcapaciteit en minder met het energieverbruik. a. Kunt u zich in algemene zin vinden in de beschrijving van de kosten voor infrastructuur en congestiemanagement? Zo nee, kunt u uw antwoord toelichten? b. Deelt u het beeld van de ACM over hoe deze kosten samenhangen met het netgebruik van invoeders? Kunt u uw antwoord toelichten?

- a. Ja.
- b. Ja, indien kosten voor infrastructuur en congestiemanagement gelinkt worden aan invoeders, hangt dit samen met de piek netcapaciteit. Wij zijn wel van mening dat deze kosten vooral voor de afnamekant gemaakt worden, maar dit komt terug in de vragen over kostenverdeling tussen invoeders en afnemers.

Vraag 3. De ACM veronderstelt dat de kosten voor ondersteunende diensten veroorzaakt door invoeders het meest samenhangen met het totaal aan ingevoede en afgenomen volumes aan elektriciteit. a. Kunt u zich in algemene zin vinden in de beschrijving van de kosten voor de ondersteunende diensten? Zo nee, kunt u uw antwoord toelichten? b. Deelt u het beeld van de ACM over hoe deze kosten samenhangen met het netgebruik van invoeders? Kunt u uw antwoord toelichten?

- a. Grotendeels. Wat nog mist hierin is hoeveel van deze kosten gemaakt worden door internationaal transport. Vervolgens is de vraag of het invoedingstarief de beste manier is voor het mee laten betalen van het buitenland. Het beter inrichten van het ITC (Inter – TSO Compensation)-mechanisme lijkt hierin veel geschikter. Daarnaast is het de vraag of andere maatregelen dan de ITC om het buitenland mee te laten betalen wel mogen. In Verordening 838/2010 (deel A, 2.1) staat: *‘each regulatory authority shall ensure that transmission system operators in its area of competence participates in the ITC mechanism and that no additional charges for hosting cross-border flows of electricity are included in charges applied by transmission system operators for access to networks’*
- b. Grotendeels. Volumes elektriciteit lijken hierin de meest passende indicator (zie ook vraag 5). Wel is het de vraag of je deze kosten toe moet wijzen aan de invoeders. Ondersteunende diensten zijn er om de leveringszekerheid op het net te borgen, wat voor afnemers veel essentiëler is dan voor invoeders.

Vraag 4. De ACM stelt dat de kosten voor netverliezen door invoeders voornamelijk samenhangen met het totaal aan ingevoede en afgenomen volumes aan elektriciteit. a. Kunt u zich in algemene zin vinden in de beschrijving van de kosten voor netverliezen? Zo nee, kunt u uw antwoord toelichten? b. Deelt u het beeld van de ACM over hoe deze kosten samenhangen met het netgebruik van invoeders? Kunt u uw antwoord toelichten?

- a. Ja, in grote lijnen wel, al is het een versimpeling van de werkelijkheid. Het maakt hierbij wel uit hoe zwaar het net belast wordt, omdat netverliezen kwadratisch toenemen bij een stijging van de stroomsterkte. Daarnaast heeft ook blindstroom een effect op de netverliezen.

Ook geldt hier, net als bij vraag 3a, dat mist hoeveel van de kosten gemaakt worden door internationaal transport, en dat het mee laten betalen van het buitenland waarschijnlijk beter gedaan kan worden door het ITC beter in te richten.

- b. In grote lijnen wel. Volumes elektriciteit lijken hierin de meest passende indicator (zie ook vraag 5). Daarmee ondervang je echter beperkt dat afstand de belangrijkste oorzaak is van netverliezen en dat decentrale opwek, dichtbij afnemers, voor minder netverliezen zorgt.

Tariefdragers en tariefdifferentiatie

Vraag 5. De ACM beschrijft in deze paragraaf drie mogelijke tariefdragers voor invoedingstarieven (kWh, kWcontract en kWmax) en hun mogelijke toepassing per kostencategorie. a. Kunt u zich vinden in deze beschrijving van de verschillende tariefdragers en hun kenmerken? Zo nee, kunt u dit toelichten? b. Welke tariefdrager(s) acht u het meest wenselijk per kostencategorie en waarom? c. Ziet u nog andere relevante voor- of nadelen van de tariefdragers die in de afweging betrokken zouden moeten worden? Zo ja, welke?

- a. Ja
- b. Onze oproep is om het invoedingstarief niet in te voeren. Zoals eerder gesteld, wegen de in het onderzoek beschreven nadelen zwaarder dan de vooronderstelde voordelen. Om die reden is een dergelijk impactvolle wijziging in het systeem niet op zijn plaats. Als er onverhoopt toch voor gekozen wordt, is het van belang de nadelen maximaal te mitigeren en het systeem zo simpel, voorspelbaar en transparant mogelijk in te richten. Dan is een kWh-tarief al snel beter dan een kWcontract of kWmax-tarief. Mede om die reden is voor de EU-grens ook een kWh-tarief gekozen, waarbij technische eenvoud, transparantie van tarieven en administratieve haalbaarheid als belangrijke argumenten voor deze keuze worden gegeven. Ook is een kWh-tarief het minst marktverstoring, omdat het makkelijker mee te nemen is in de biedingsstrategie. Ondanks deze gedachtegang willen NedZero, Holland Solar en Energie Samen benadrukken dat alleen besloten kan worden het invoedingstarief in te voeren, als dit aantoonbaar maatschappelijke baten oplevert die groter zijn dan de maatschappelijke kosten. Dit dient in dat geval ook aangetoond te worden en tot op heden is dit niet het geval.
- c. Een kWmax of kWcontract tarief lijkt ons niet voor de hand liggend. Er is al jaren een eis binnen de SDE(+++) subsidie dat grootschalige zon-PV projecten een aansluiting mag hebben van maximaal 50% van het totale vermogen (50% AC/DC). Dit heeft als gevolg dat de piekbelasting flink wordt gereduceerd en het zou daarom minder logisch zijn om voor een kWcontract en kWmax te gaan, omdat er al een bestaand instrument is die de piekbelasting al flink omlaag brengt. Daarnaast vindt er een grote ontwikkeling plaats op het gebied van batterijen. Bij elk nieuw zonnepark is bijvoorbeeld een co-located batterij de nieuwe standaard. Ook bij bestaande zonne- en windprojecten worden batterijen waar mogelijk bijgeplaatst. Bij lage of negatieve elektriciteitsprijzen

worden de pieken opgevangen door de batterij of wordt de productie uitgezet. De SDE(+++) wordt gecorrigeerd voor de negatieve elektriciteitsprijzen, dus er is geen prikkel om te blijven produceren bij negatieve elektriciteitsprijzen. Dit is dus al een marktontwikkeling en verandering in regelgeving die gaande is en hierdoor wordt het effect wat je kan bereiken door het introduceren van een kWmax en kWcontract tarief op het gebied van efficiënt netgebruik vrijwel nihil.

Vraag 6. De ACM is in deze paragraaf ingegaan op de mogelijkheid tot het opnemen van een vorm van tijdsdifferentiatie in het invoedingstarief. a. Moet er volgens u een vorm van tijdsdifferentiatie opgenomen worden? Zo ja, hoe moet dit vormgegeven worden? Zo nee, waarom niet? b. Ziet u nog andere opties voor tijdsdifferentiatie in het invoedingstarief?

- a. Als je iets wilt doen om efficiënt netgebruik te stimuleren, dan ontkom je er niet aan om de tarieven te differentiëren op basis van tijd en locatie. Efficiënt netgebruik is immers afhankelijk van tijd en locatie. In gebieden met veel afname wil je het liefst lokale opwek en vice versa. Daarnaast is gelijktijdigheid van belang. Je zou, voor de meeste impact, een tarief willen instellen dat verschilt per netvlak en locatie, afhankelijk van de invoedings- en afnamemix. Dit is echter zeer complex in de uitvoering, onvoorspelbaar en zorgt voor inkomstenonzekerheid bij de netbeheerders. De situatie in het netvlak kan ook veranderen, bijvoorbeeld door een toename van flex, afname of andere invoeders. Hierdoor moeten ook de tarieven weer aangepast worden en deze complexiteit en onzekerheid is zeer onwenselijk.

Een generiek tijdsgeïndifferentieerd tarief voor heel Nederland maakt het makkelijker te implementeren en zorgt voor meer zekerheid en voorspelbaarheid, maar tegelijkertijd zorgt het voor onwenselijke scenario's, ongerichte prikkels en onnodige kosten. Bijvoorbeeld een gebied wat gedomineerd is door afnemers met een paar wind- en zonne-energieprojecten. Het zou onterecht zijn om deze invoeders kosten toe te kennen onder het mom van efficiënt netgebruik, terwijl er juist behoefte is aan lokale invoeding. Dit levert dus een ongewenst scenario op, een prikkel die ongericht is, en onnodige kosten voor de invoeder.

Om de impact van het invoedingstarief te meten, is het nuttig om te kijken naar de momenten dat marktprikkels (electriciteitsprijzen) en efficiënt netgebruik niet 'gelijklopen'. De elektriciteitsprijzen zijn altijd leidend. Soms staan de seinen dezelfde kant op, bijvoorbeeld op een zonnige lentedag met veel wind en een (relatief) hoog invoedingstarief. Er is een overaanbod van stroom en kans op invoedingscongestie. De marktprijzen zijn dan erg laag of zelfs negatief en er is een relatief hoog invoedingstarief, dus zullen veel parken curtailen. Maar tijdens een bewolkte, regenachtige lentedag met geen vleugje wind, is er veel behoefte

aan lokale invoeding. De marktprijzen zijn hoog en als het invoedingstarief dan nog steeds hoog is, omdat het statisch is ingevoerd, zullen de prikkels niet dezelfde kant op wijzen en dus voor onnodige en ongewenste kosten zorgen.

Om echt impact te maken en efficiënt netgebruik te bevorderen, zou je dus een lokaal, dynamisch tijdsafhankelijk invoedingstarief willen hebben, maar dat is niet uitvoerbaar, complex, onvoorspelbaar en zorgt voor veel onzekerheid.

Onze conclusie is dat het invoedingstarief niet geschikt is om kostenreflectief efficiënt netgebruik te bevorderen.

Vraag 7. Deelt u de opvatting van de ACM dat het (vooral nog) niet wenselijk is om locatiedifferentiatie op te nemen in het invoedingstarief? Kunt u uw antwoord toelichten?

Holland Solar, NedZero en Energie Samen zijn het hier mee eens. Wij zijn voorstander van het beter afstemmen van vraag en aanbod in het ruimtelijke domein. Bijvoorbeeld meer windturbines op land rondom bedrijventerreinen. Om dit te bewerkstelligen zou er gekeken moeten worden naar de bevoegde instanties, de gemeentes en provincies, om te kijken waar de mogelijkheden zijn om nieuwe projecten te ontwikkelen. Een indirecte locatieprikkel via een invoedingstarief is zeer onwenselijk, omdat de projectontwikkelaars geen invloed hebben op de locatiekeuze en vaak ook gedwongen zijn aan een locatie, zoals de RES-zoekgebieden en Wind op Zee. Daarnaast zijn er veel andere overwegingen die meespelen bij de locatiekeuze, waardoor de impact van een invoedingstarief nóg kleiner wordt. Als laatste zijn er al veel projecten reeds gerealiseerd en kan de locatie logischerwijs niet meer aangepast worden. De keuze voor een locatie mag niet achteraf worden bestraft met hogere onvoorziene kosten.

Onze oproep is om samen met de ACM, provincies, gemeentes, netbeheerders en de markt om tafel te zitten om te kijken welke locaties geschikt zijn voor nieuwe zon- en windprojecten, rekening houdend met het bij elkaar brengen van vraag en aanbod. Er is bijvoorbeeld al een oproep geweest vanuit marktpartijen en netbeheerders voor meer wind op land: <https://www.netbeheernederland.nl/artikelen/nieuws/wind-op-land-essentieel-onderdeel-van-de-energiemix>

Vervolgens moet er ook gekeken worden hoe we de gelijktijdigheid van opwek en afname op elkaar kunnen afstemmen, maar hiervoor zijn al genoeg instrumenten die bestaan en in ontwikkeling zijn, zoals:

- Vrijstelling energiebelasting bij eigen verbruik achter de meter
- Lokale invoeding die afnamecongestie kan verhelpen, zodat ondernemers kunnen uitbreiden (<https://www.nvde.nl/lokale-energie-geeft-bedrijven-weer-ruimte-ook-bij-vol-stroomnet/>)
- Tijdsdifferentiatie nettarieven afnemers

- Uitzonderingsgrond zon op land in de vergunningsverlening: netneutraal aansluiten
- Uitbreiding cable pooling met opslag en afname

Onze oproep is om in het beoordelingskader te kijken naar bestaande instrumenten of die nog in ontwikkeling zijn die hetzelfde doel beogen, om de toegevoegde waarde van een invoedingstarief kritisch onder de loep te nemen.

Kostenverdeling tussen invoeders en afnemers

Vraag 8. De ACM spreekt op basis van haar analyse een voorlopige voorkeur uit voor een 50/50- verdeling van kosten tussen invoeders en afnemers in plaats van een verdeling op basis van netgebruik tussen invoeders en afnemers. a. Kunt u zich vinden in de beschrijving van een 50/50 verdeling? Kunt u dit toelichten? b. Kunt u zich vinden in de beschrijving van de verdeling op basis van netgebruik? Kunt u dit toelichten? c. Zie u nog andere opties voor de verdeling van deze kosten? Zo ja, welke? d. Hoe zou de ACM volgens u de kosten moeten verdelen tussen afnemers en invoeders? Kunt u uw antwoord toelichten?

- a. Nee. *“De ACM acht de 50/50 verdeling echter een goede benadering van de mate waarin de kosten voor het net samenhangen met het netgebruik van invoeders en het netgebruik van afnemer.”*

Zowel het elektriciteitsnet als de productiefaciliteiten staan ten dienste van de afnemers. Producenten en afnemers zijn dus geen gelijkwaardige netgebruikers. Dat blijkt ook uit het feit dat er überhaupt sprake is van een EU-grens die duidelijk onderscheid maakt tussen producent en afnemer, én de grote hoeveelheid landen die net als Nederland geen transporttarieven alloceren aan producenten. Het is daarom behoorlijk arbitrair om te concluderen dat kosten gealloceerd moeten worden aan de producent, laat staan dat er gestreefd zou moeten worden naar een 50/50 verdeling.

Omdat elektriciteitsproductie in dienst staat van afname worden de kosten dus direct of indirect ook voor de gebruikers van elektriciteit gemaakt.

- b. Ja, deze beschrijving lijkt te kloppen. Het is goed dat gezien wordt dat het niet kostenreflectief is om de kosten 50/50 te verdelen als er veel opwek geïmporteerd wordt. Zeker omdat de verwachting is dat, als het invoedingstarief in Nederland er komt, de binnenlandse productie flink afneemt en de import van elektriciteit flink zal stijgen.

Wel maken wij ons ook zorgen om de onvoorspelbaarheid van de tarieven als je de kostenverdeling maakt op basis van het netgebruik. We kunnen niet inschatten hoeveel extra administratieve lasten dit voor de netbeheerders zou meebrengen, maar maken ons in het algemeen wel zorgen over de implementatiekracht die het invoedingstarief van netbeheerders vraagt. We zijn

bang dat het invoedingstarief voor vertraging zorgt op andere initiatieven voor het beter benutten van het net en het oplossen van de wachtrijen.

- c. Onder punt 47 staat dat de ACM het wenselijk acht om de verdeling van kosten tussen invoeders en afnemers zoveel mogelijk te baseren op kostenreflectiviteit. Wij zijn het hier niet mee eens. Er moet breder gekeken worden naar wat wenselijk is vanuit systeemperspectief, in plaats van de andere criteria opzij te schuiven en enkel naar kostenreflectiviteit te kijken.

Wie zien de volgende alternatieven als betere opties:

- Zelfde verhouding als de EU-grens ook nemen voor de andere kostenposten.
 - o De EU-grens is vastgesteld op 0,50 €/MWh, omdat n.a.v. een consultatie geen reden was om af te wijken van deze eerder gestelde grens in de ERGEG Draft Guidelines (2005). In de ERGEG Draft Guidelines wordt als **belangrijke reden voor de grens aangegeven dat het belangrijk is dat tarieven vergelijkbaar en voorspelbaar zijn tussen lidstaten**, omdat grote verschillen in tarieven marktverstoring kunnen veroorzaken en een goed functionerende interne elektriciteitsmarkt belemmeren. Het scheiden van de kostenelementen was bedoeld om te voorkomen dat producenten dubbele of ondoorzichtige kosten betalen. Hieruit blijkt dat het zeker niet de intentie was dat het loskoppelen van de onbalanskosten en netverliezen zou zorgen voor producentenkosten die ver boven de gestelde EU-grens uitkomen.
- d. Als je kijkt naar de landen om ons heen zie je dat een 50/50 verdeling niet logisch is als je bovengenoemde argumenten meeneemt. Gemiddeld in de EU is de verdeling 96/4 op het hoogspanningsnet en 99/1 op midden spanning¹⁴. Van de 13 EU-landen die een vorm van een invoedingstarief hebben brengt bijna niemand netverliezen en onbalanskosten in rekening voor invoeders: slechts 4 landen doen dit voor transmissiekosten (hoogspanning) en 2 voor distributiekosten. Zoals bekend zijn wij van mening dat de verdeling 0/100 moet zijn, omdat het de energietransitie ernstig zou vertragen en omdat het voor het totale systeem en ook voor de afnemers (waaronder consumenten) duurder wordt als je de invoeders meer laat betalen. Recente rapporten¹⁵ laten dit effect duidelijk zien.

¹⁴ <https://www.acer.europa.eu/sites/default/files/documents/Reports/2025-ACER-Electricity-Network-Tariff-Practices.pdf> punt 68. Hierin is meegenomen dat er veel landen zijn (16 van de 29) waar de verdeling 100/0 is. In Nederland zou je, als je de EU-grens aanhoudt en de kosten voor netverliezen en onbalans 50/50 verdeelt uitkomen op een bijdrage van invoeders van gemiddeld 6 – 18% (o.b.v. [slides van de klankbordgroep invoedingstarief van de ACM 2 juli 2025 \(slide 13\)](#), die zich baseert op data van netbeheerders), oftewel een verdeling van 94/6 tot 82/18.

¹⁵ We verwijzen hierbij naar het rapport van SiRM 'De afnemer betaalt', en van Aurora Energy Research – Feed-in Grid Charge. Beide rapporten zijn te vinden op: [Energie-Nederland tegenstander invoedingstarief elektriciteit - Energie Nederland](#).

Indien de ACM in hun beoordelingskader toch tot de conclusie komt dat de mogelijke voordelen van een invoedingstarief groter zijn dan de nadelen hiervan, kan voor de kostenverdeling volgens ons het beste de redenatie en procentuele verdeling van de kosten voor de EU-grens ook worden doorgetrokken naar de andere kostenposten. Het aandeel van kosten binnen de EU-grens is 90 – 65% (10 – 35% van de kosten ligt buiten de EU-grens)¹⁶ en de EU-grens ligt op €0,50/MWh. Wanneer je de kosten buiten de EU-grens op dezelfde manier verdeelt als de kosten binnen de EU-grens kom je in totaal op een invoedingstarief van 0,56 – 0,77 €/MWh¹⁷.

Vraag 9. Deelt u de opvatting van de ACM dat de EU-grens ook op distributieniveau toegepast moet worden? Kunt u uw antwoord toelichten?

Ja. Anders worden tarieven voor distributienetten veel duurder dan transportnetten, wat voor oneerlijke concurrentie zorgt en een goed werkende elektriciteitsmarkt ernstig belemmerd.

Hiermee wordt lokale opwek, waar productie-installaties vaak al relatief (per MW) duurder zijn dan grotere installaties op hogere netvlakken, nog duurder. Terwijl je juist lokale opwek wilt stimuleren voor meer netefficiëntie.

Ten slotte is het niet altijd de keus van de opwekker op welk spanningsniveau hij wordt aangesloten

Cascadering

Vraag 10. De ACM is in het eerste deel van deze paragraaf ingegaan op de wenselijkheid van cascadering van de kosten die door een invoedingstarief gedekt worden. a. Deelt u de opvatting van de ACM dat cascadering van deze kosten in enige vorm gewenst is? Kunt u uw antwoord toelichten? b. Deelt u de opvatting van de ACM dat cascadering waarbij hoger gelegen netvlakken meebetalen aan lageregelegen netvlakken de beste optie is? Kunt u uw antwoord toelichten?

a. Niet helemaal. Het al dan niet toepassen van cascadering moet niet alleen worden bekeken vanuit kostenreflectiviteit en praktische uitvoerbaarheid, maar ook de bredere effecten hiervan moeten worden meegenomen. Als de

¹⁶ Dit staat in de slides van de klankbordgroep invoedingstarief van de ACM 2 juli 2025 (slide 13) en is gebaseerd op data van netbeheerders. De variatie komt doordat de kosten voor netverliezen en voor ondersteunende diensten in de jaren die de ACM als uitgangspunt heeft genomen (2018 – 2023) erg wisselden, door relatief lage elektriciteitsprijzen in de eerste jaren en hoge prijzen in de laatste jaren.

¹⁷ $0,50/0,9 = 0,56$ en $0,50/0,65=0,77$

verschillen tussen de netvlakken te groot worden, zoals in het rekenmodel van de ACM van de zomer 2025¹⁸, is dit erg onwenselijk en marktversturend.

Het marktversturende effect treedt hierbij naar verwachting al snel op, omdat de marginale kosten van zonne- en windenergie bijna nul zijn. Het invoedingstarief gaat dan dus, afhankelijk van de precieze vorm, het grootste deel van de marginale kosten voor zonne- en windenergie bepalen. Een paar euro verschil in tarieven tussen verschillende netvlakken kan dan al een wezenlijk verschil maken en kan ertoe leiden dat op verschillende netvlakken verschillende biedstrategieën worden aangehouden. Naast het marktversturende effect hiervan is het de vraag of dit leidt tot een efficiënter systeem.

Versturende effecten die op kunnen treden zijn dat er onderontwikkeling van productie op hogere spanningsniveaus gaat zijn. Ook wordt het aantrekkelijker om PPA's af te sluiten op lagere spanningsniveaus.

Ten slotte hebben we niet genoeg informatie om in te schatten of dit het meest kostenreflectief is en hoe vaak er situaties zijn waarbij de aanname dat elektriciteit vooral stroomt van hogere netvlakken naar lagere netvlakken niet klopt. Als je landelijk in kunt zien per netvlak hoeveel er geproduceerd wordt en hoeveel er afgenomen wordt geeft dat meer inzicht. Als dit evenredig is voor verschillende spanningsniveaus, dan zouden de kosten ook evenredig verdeeld kunnen worden en is cascadering niet nodig.

- b. Een cascadering van hogere netvakken naar lagere netvlakken lijkt voor invoeding wel logischer dan andersom.

Vraag 11. De ACM is hierboven ingegaan op welke cascadering zij het meest passend acht per kostencategorie voor het vormgeven van een invoedingstarief. a. Deelt u de opvatting van de ACM dat omgekeerde cascadering voor netverliezen de beste optie is? Zo nee, wat is volgens u de beste optie en waarom? b. Deelt u de opvatting van de ACM dat omgekeerde cascadering voor kosten onder de EU-grens de beste optie is? Zo nee, wat is volgens u de beste optie en waarom? c. Deelt u de opvatting van de ACM dat voor ondersteunende diensten een uniform tarief de beste optie is? Zo nee, wat is volgens u de beste optie en waarom?

- a. Nee. Dit zorgt in de praktijk waarschijnlijk voor grote verschillen in tarieven op verschillende netvlakken, wat marktversturend werkt (zie antwoord op vraag 10a). Het marktversturende effect treedt hierbij naar verwachting al snel op, omdat de marginale kosten van zonne- en windenergie erg laag zijn.

¹⁸ Dit kwam gemiddeld uit op ruim €4/MWh op MS, ruim €5/ MWh op HS en ruim €7/ MWh voor EHS en net op zee (o.b.v. presentatie ACM klankbordgroep invoedingstarief 2 juli 2025, slide 14).

- b. Geen mening.
c. Ja.

Vraag 12. De ACM spreekt in deze paragraaf haar voorkeur uit om het net op zee op dezelfde hoogte als het EHS-netvlak in de cascadering in te delen. a. Deelt u de opvatting van de ACM dat het net op zee meegenomen moet worden in de cascadering? Zo nee, waarom niet? b. Deelt u de conclusie van de ACM dat indeling op de hoogte van het EHS-netvlak het meest passend is? Zo nee, op welke manier met het net op zee dan ingedeeld worden?

- a. Nee, zie ook het antwoord op vraag 14.
b. Als je het wel meeneemt is dit de meest logische optie.

Uitzonderingen

Vraag 13. De ACM deelt in deze paragraaf haar opvatting over de wenselijkheid om kleinverbruikers op het laagspanningsnet uit te zonderen van het invoedingstarief. a. Deelt u de opvatting van de ACM over deze uitzondering? Kunt u uw antwoord toelichten? b. Bij welke partij(en) moeten de kosten voor invoeding door kleinverbruikers volgens u belegd worden? Ziet u nog andere mogelijkheden dan hierboven beschreven? Kunt u uw antwoord toelichten?

- a. Holland Solar, NedZero en Energie Samen pleiten voor een algehele intrekking van het voorstel om een invoedingstarief in te voeren. Met betrekking tot de kleinverbruikers zouden wij de volgende overwegingen willen meegeven: Als het invoedingstarief wordt ingevoerd met als belangrijkste doeleinden kostenreflectiviteit en efficiënt netgebruik, dan moet in theorie elke invoeder die daaraan bijdraagt meedoen. Het uitzonderen van kleinverbruikers is daardoor inconsistent met de doeleinden van de ACM. Wij begrijpen dat in de praktijk het uitvoeringstechnisch lastig is om kleinverbruikers te laten meebetalen. Ook verhoogt het de complexiteit, bestaat er op dit moment nog geen transporttarief voor kleinverbruikers en zal er veel onbegrip en frustratie komen als het wel wordt ingevoerd. Daarnaast hebben huishoudens minder technische en financiële mogelijkheden om af te schakelen of hun eigen verbruik te verplaatsen naar andere momenten en dus zal de impact op efficiënt netgebruik beperkt zijn.
- b. Bij de afnemers van elektriciteit.

Vraag 14. De ACM spreekt in deze paragraaf haar voorlopige voorkeur uit om invoeders op het net op zee niet uit te zonderen van (een deel van) een invoedingstarief. a. Zouden invoeders op het net op zee moeten worden uitgezonderd van (een deel van) een invoedingstarief? Zo ja, van welk deel en waarom? Zo nee, waarom niet? b. In het geval van een uitzondering; waar moeten de kosten van invoeders op het net op zee belegd worden? Kunt u uw antwoord toelichten?

a. We willen hierbij de volgende overwegingen meegeven: Wind op Zee is conform artikel 42a van de Elektriciteitswet expliciet vrijgesteld van het invoedingstarief en dit is vervolgens beleidsneutraal overgenomen in de energiewet conform artikel 3.117 en 3.118.¹⁹ Deze wettelijke vrijstelling is bedoeld om investeringszekerheid te bieden en het beleid rondom offshore windprojecten stabiel te houden. Wind op Zee is in nauwe samenwerking met de overheid tot stand gekomen en is onderdeel van lange termijnbeleid van het kabinet. Het invoedingstarief brengt dit beleid in gevaar. Het is een politiek besluit. Het alsnog opnemen van Wind op Zee in de cascadering en het opleggen van een invoedingstarief zou het investeringsklimaat ondermijnen en het vertrouwen in de overheid schaden. Dit zou een onbetrouwbare overheid suggereren die gemaakte afspraken en wettelijke kaders achteraf wijzigt. Tegelijkertijd vinden we dat vanuit de doelen van de ACM beredeneerd (kostenreflectiviteit en efficiënt netgebruik) het inconsistent met de doelen zou zijn om bepaalde invoeders uit te sluiten. Ook werkt het marktversturend als sommige invoeders worden uitgesloten van een invoedingstarief terwijl anderen hier wel aan meebetalen. Onze belangrijkste oproep blijft daarom om het invoedingstarief in zijn geheel in te trekken, omdat de nadelen veel groter zijn dan de voorgestelde voordelen.

b. Wij pleiten ervoor om de kosten van net op zee te financieren vanuit de algemene middelen. De staat heeft een weloverwogen keuze gemaakt om het net op zee aan te leggen voor het energiesysteem van de toekomst. Het biedt ontzettend veel meerwaarde voor Nederland (klimaatdoelstellingen, geopolitiek onafhankelijk, betaalbare energierekening). Het zou daarom ook logisch zijn om de kosten hiervan te verspreiden over heel Nederland. Hoewel dit uiteraard niet aan de ACM is, zijn we van mening dat in de tussentijd de kosten van het net op zee zoals nu ook het geval is verdisconteerd worden in de tarieven voor afnemers.

Vraag 15. Hoe moet het invoedingstarief voor bi-directionele netgebruikers worden vormgegeven?

Batterijen zijn een essentieel onderdeel van een succesvolle energietransitie naar een energiesysteem met grotendeels hernieuwbare bronnen. Ze halen de pieken van zon en wind eruit en verplaatsen deze naar de ochtend- en avonduren. Daarnaast leveren ze ook veel systeemdiensten, bijvoorbeeld het oplossen van onbalans in het net. Er is op

¹⁹ [wetten.nl - Regeling - Energiewet - BWBR0050714](https://wetten.nl/Regeling-Energiewet-BWBR0050714)

dit moment een verschil in hoe Europese landen nettarieven in rekening brengen bij batterijen. Onze belangrijkste oproep is om dit zo snel mogelijk recht te trekken, zodat er geen oneerlijke concurrentie plaatsvindt tussen EU-landen.

Batterijen betalen op dit moment een tarief voor afname. Als er een tarief wordt ingevoerd voor batterijen moet dit in samenhang worden ontwikkeld met het afnametarief. Er moet geen dubbel tarief komen. Zeker als de batterij een congestieprobleem verlicht of voorkomt, is het onwenselijk dat die op dat moment een afname- en/of invoedingstarief moet betalen. In elk geval moet er langjarige zekerheid zijn over de te betalen nettarieven, zodat ontwikkelaars hun businesscase rond kunnen rekenen en het vertrouwen hebben te investeren. Het totale tariefontwerp moet dus integraal worden ontwikkeld, zodat batterijen worden geprikkeld tot efficiënt netgebruik zonder onbedoelde dubbele lasten.

Implementatie

Vraag 16. Zou de ACM een overgangperiode/ingroeipad moeten hanteren bij de invoering van het invoedingstarief? Zo ja, hoe zou dit ingroeipad er uit moeten zien? Welke termijnen zou de ACM bijvoorbeeld moeten hanteren? Zo nee, waarom niet?

Bestaande projecten hebben geen rekening gehouden met het invoedingstarief in het financieringstraject, dit gaat op voor zowel bestaande gesubsidieerde projecten als ook voor ongesubsidieerde projecten (onshore én offshore). De regels wijzigen tijdens het spel is slecht voor het investeringsklimaat en de economische levensvatbaarheid van wind- en zonne-energieprojecten. De businesscase staat momenteel al zwaar onder druk door onder andere negatieve elektriciteitsprijzen en er zijn nu al projecten die onder water staan.²⁰ Uit de analyse van de NVDE over het effect van een invoedingstarief op de businesscase van wind- en zonne-energie blijkt dat bestaande projecten harder geraakt worden dan nieuwe projecten. Binnen de SDE(+((+))) zijn er wel mogelijkheden om te corrigeren voor een invoedingstarief, maar het is nog onzeker of en hoe dit vorm gegeven kan worden. De onzekere langjarige budgettaire implicaties zijn voor het Rijk ook een aanvullende complexiteit. Daarnaast ligt dit makkelijker bij nieuwe projecten dan bestaande projecten, omdat het voor bestaande projecten juridisch lastig is om een oude SDE(+((+))) beschikking te wijzigen. In het IBO Bekostiging Elektriciteitsinfrastructuur is expliciet vermeld dat hier geen mogelijkheden toe zijn. Deze onzekerheid heeft zeer negatieve gevolgen voor de investeerbaarheid in wind- en zonne-energieprojecten. Het is daarom essentieel dat nieuwe projecten worden gecompenseerd vanuit het Rijk, zodat de uitrol van hernieuwbare energie geen verdere vertraging oploopt.

²⁰ <https://solarmagazine.nl/nieuws-zonne-energie/i40989/verslechterde-businesscase-wind-en-zonneparken-brengt-klimaatdoelen-in-gevaar>

Holland Solar, NedZero en Energie Samen roepen nadrukkelijk op om géén invoedingstarief in te voeren, mocht hier toch toe besloten worden om in dat geval bestaande projecten uit te zonderen van het invoedingstarief en als dit niet mogelijk is, een zo lang mogelijke overgangperiode te hanteren van tenminste tien jaar. Het belangrijkste is dat een invoedingstarief ruim van tevoren wordt aangekondigd, zodat projecten hier rekening mee kunnen houden in het financieringstraject en dat de tarieven duidelijk en voorspelbaar zijn.

Een SDE(+++) subsidie wordt afgegeven voor 15 jaar. De grootste bulk van SDE-beschikkingen voor wind- en zonne-energieprojecten zijn afgegeven rondom 2018-2022.²¹ Met een realisatietermijn van vier jaar zijn of worden de meeste projecten gerealiseerd in de periode 2022-2026. Dat betekent dat de subsidie afloopt voor deze projecten rond 2037-2041. Dus zou je een ingroeipad/overgangperiode willen hebben die tot rond deze tijd loopt.

Vraag 17. De ACM gaat in deze paragraaf in op een eventuele toepassing van een cap of bandbreedte voor de hoogte van het invoedingstarief. a. Zou de ACM een dergelijke cap of bandbreedte toe moeten passen? Zo ja, hoe hoog zou deze dan moeten zijn? Zo nee, waarom niet? b. Is een cap of bandbreedte volgens u verenigbaar met het principe van kostenreflectiviteit? Kunt u uw antwoord toelichten?

a. Nettarieven moeten zo duidelijk en voorspelbaar mogelijk zijn zodat ontwikkelaars van hernieuwbare elektriciteit dit goed kunnen meenemen in het financieringstraject. Wanneer tarieven in de toekomst onverwachts kunnen stijgen, wordt het risico van een project hoger. Met een hoger risico zal een ontwikkelaar bij de financier een groter aandeel eigen vermogen moeten inleggen, wat typisch hogere rendementseisen heeft. Dit maakt het financieren van projecten duurder en omdat niet elke partij genoeg kapitaal heeft om extra bij te leggen, zullen er ook minder projecten worden gerealiseerd. Als er zou worden gecompenseerd in de SDE(+++) subsidie voor de veranderingen in het invoedingstarief, wordt dit probleem kleiner, maar wordt er de facto geld inefficiënt rondgepompt met beperkte baten als gevolg. Maar zoals eerder gezegd is dit nog onzeker, waardoor het risico blijft. Kortom, onvoorspelbaarheid brengt een hoger risico met zich mee, wat zal leiden tot aanvullende kosten en minder wind- en zonne-energieprojecten. Met dit argument lijkt het ons een verstandig idee om een cap en bandbreedte te introduceren, om zo het risico te verlagen. Volgordelijk is het echter zuiver om in het beoordelingskader eerst de gehele maatschappelijke kosten-baten analyse uit te voeren, om vervolgens te kijken naar de rol en impact van een cap en bandbreedte. Als de conclusie is dat een invoedingstarief netto negatief maatschappelijk effect

²¹ <https://www.rvo.nl/subsidies-financiering/sde/aanvragen/feiten-en-cijfers#bekijk-projecten-die-subsidie-kregen>

heeft, dan zou een cap en bandbreedte niet gezien kunnen worden als factoren die het toch mogelijk moeten maken.

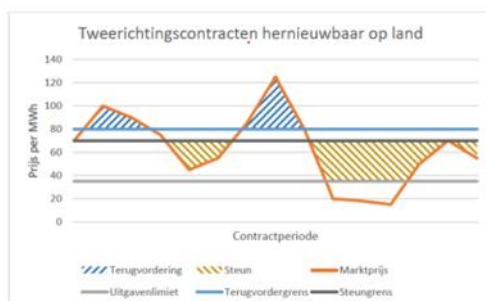
De Europese Commissie geeft hier ook ruimte voor: in de preambule van Verordening 838/2010 stelt de Commissie dat 'de interne markt mag niet worden ondermijnd doordat voor producenten van elektriciteit verschillende tarieven gelden voor de toegang tot het transmissienet. Om die reden moeten de gemiddelde tarieven voor toegang tot het netwerk in de lidstaten binnen een marge worden gehouden die mede waarborgt dat de voordelen van harmonisatie worden verwezenlijkt'. Wij zien een cap en bandbreedte als een uitstekende manier om dit doel te bewerkstelligen. Het zorgt ervoor dat het tarief niet buitensporig hoog wordt en draagt bij aan de zekerheid en voorspelbaarheid voor marktpartijen. Het is daarom niet logisch om keuzes te maken die de in 'Deel B – Richtsnoeren voor een gemeenschappelijke regelgevingsaanpak voor de transmissietarifiering' vastgelegde cap tenietdoen, door het totale tarief ver boven deze cap te laten uitstijgen. Hoewel specifieke kosten, zoals ondersteunende diensten en systeemverliezen en distributietarieven buiten de scope van deze cap vallen, is het bedrag van EUR 0,50/MWh volgens Holland Solar, NedZero en Energie Samen wel een goede indicatie van de gewenste hoogte van transmissietarieven. Indien het besluit van de ACM erin resulteert dat het tarief deze cap ruim overschrijdt, voldoet het tarief duidelijk niet aan de voorwaarden van de Commissie; namelijk dat deze de interne markt niet verstoren en dat harmonisatie zoveel mogelijk wordt verwezenlijkt.

- b. Een van de kerntaken van de ACM is het goed laten functioneren van de interne markt. Een maximale cap wat in lijn is met Europese eisen ten aanzien van een invoedingstarief waarin consistentie in de interne markt en tariefstabiliteit wordt gewaarborgd vinden wij zwaarder wegen dan het volledig zuiver toepassen van het kostenveroorzakingsprincipe.

Bijlage A – Reflectie op aannames CE Delft studie scenario 4

Het is logisch dat in de CE Delft studie met aannames gewerkt moest worden. Echter, sommige aannames in scenario 4 van het CE Delft rapport blijken erg onwaarschijnlijk, terwijl er voor ons gevoel vanuit de ACM wel wordt uitgegaan van de redentatie uit scenario 4 dat de markt zich zal herstellen en de impact hierdoor klein blijft. We geven daarom hier een overzicht van belangrijke aannames uit scenario 4 waarvan wij denken dat ze onwaarschijnlijk zijn:

- Er is aangenomen dat de overheid, om de klimaatdoelen te halen, bijstuurt (bijvoorbeeld via de SDE(++)): in het IBO-rapport is al aangegeven dat bestaande projecten niet worden gecompenseerd²². Voor nieuwe projecten is het ook nog allerm minst zeker of en hoe er gecompenseerd gaat worden.
- Er is aangenomen dat minder projecten van invoeders leidt tot hogere elektriciteitsprijzen, wat weer zorgt voor betere financierbaarheid van nieuwe projecten van invoeders. Echter, dit is enkel waar wanneer de elektriciteitsprijzen boven de basisbedragen in de SDE(++)) uitkomen. Anders zorgen hogere prijzen vooral voor minder subsidie-uitgaven van de overheid. Door de hogere basisbedragen na invoering van een invoedingstarief wordt dit effect tenietgedaan, en leidt een invoedingstarief in veel gevallen alsnog tot meer subsidiebehoefte (afhankelijk van de stijging in prijzen). Tegelijkertijd verdwijnt de *upside* van hoge elektriciteitsprijzen volledig bij de opvolger van de SDE(++)), de Contract for Difference,²³ omdat de overheid de inkomsten gaat afromen als de elektriciteitsprijzen boven het basisbedrag uitkomen (zie afbeelding hieronder).

²² IBO-rapport bekostiging elektriciteitsinfrastructuur, pagina 83

²³ De Contract for Difference wordt naar verwachting ingevoerd vanaf 2027

- Als laatste is er aangenomen dat de uitrol van wind op zee gelijk blijft²⁵. Het is onduidelijk waar dit op gebaseerd is, maar als het invoedingstarief ook voor wind op zee gaat gelden, zijn projecten financieel niet meer haalbaar.